

ARS NOTARIA 2/2012

Likvidácia dedičstva formou dobrovoľnej dražby

Základom likvidácie predĺženého dedičstva je speňaženie majetku poručiteľa, čo však pre súdneho komisára väčšinou znamená množstvo teoretických aj praktických problémov, nejednoznačnosť zákonnej úpravy a pre mnohých z nás aj malé alebo takmer žiadne praktické skúsenosti, ako toto speňaženie majetku dosiahnuť. V článku sa pokúsime podrobne rozobrať postup notára pri likvidácii dedičstva formou dobrovoľnej dražby, vhodnosť tohto inštitútu pre jednotlivé druhy majetku, ozrejmiť notárom činnosť dražobníka pri realizácii dobrovoľnej dražby, ako aj poukázať na niektoré nejasné a sporné body tohto postupu.

Hmotnoprávne a procesnoprávne aspekty

Likvidácia dedičstva je upravená v § 175t až 175v Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP), pričom nadväzuje na hmotnoprávnu úpravu § 471 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ).¹ Likvidácia dedičstva sa začína právoplatnosťou uznesenia o nariadení likvidácie. Toto uznesenie vydáva výhradne súd na základe podkladov pripravených povereným súdnym komisárom. Po doručení a správoplatnení uvedeného uznesenia súdny komisár môže začať s úkonmi smerujúcimi k speňaženiu majetku, a to aj v prípade, ak ešte veriteľom neuplynula lehota na prihlásenie pohľadávok do dedičstva, uvedená v uznesení. Súdny komisár musí mať zoznam prihlásených pohľadávok v lehote určenej súdom najneskôr ku dňu vydania uznesenia, ktorým súd vykonaná rozvrh výťažku speňaženia.

V § 175u ods. 1 OSP² sa určuje cieľ samotnej likvidácie, a tým je efektívne, hospodárne a rýchle zabezpečenie odplatného prevodu alebo prechodu aktív predĺženého dedičstva na tretie osoby za čo najvyššiu cenu, za ktorú sa rovnaký alebo obdobný majetok zvyčajne predáva, a následné rozdelenie dosiahnutého výťažku medzi poručiteľových veriteľov na úhradu ich dlhov. Výber spôsobu speňaženia majetku je na poverenom súdnom komisárovi, zákon však – na rozdiel od českej právnej úpravy – neobsahuje možnosti postupu súdneho komisára alebo aspoň odkaz na iný právny predpis, v ktorom by sa

tento postup upravoval.³ Súdny komisár tak má len tri možnosti, ako likvidovať dedičstvo: dražbou podľa ustanovení zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok), dražbou podľa ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách (ďalej len ZoDD) alebo priamym predajom vecí mimo dražbu. Výber by mal závisieť od posúdenia, ktorým spôsobom sa dá dosiahnuť čo najvyšší výťažok v primeranom čase za čo najnižšie náklady.

Znenie § 175u ods. 2 OSP⁴ bolo doplnené až zákonom č. 495/2009 Z. z., účinným od 1. 1. 2010, podľa ktorého súdny komisár vykonáva úkony pri speňažovaní majetku samostatne. Z doslovného gramatického výkladu tohto odseku je zrejmé, že notár je pri speňažovaní majetku nepriamym zástupcom účastníkov a robí úkony vo vlastnom mene na ich účet. Jednoznačne ale treba pri likvidácii rozlišovať úkony súdu a úkony účastníkov. Likvidáciu a speňažovanie majetku ako také v zmysle § 175u ods. 1 OSP vykonáva súd, a nie účastníci. Z uvedeného teda vyplýva, že súdny komisár speňažovanie majetku vykonáva v mene súdu oprávneného na konanie o dedičstve v zmysle § 38 ods. 5 OSP. Zo zmluvy o prevode vlastníckych práv k predmetu likvidácie alebo zo zmluvy o výkone dražby musí vyplývať, že ich uzatvára súd a že notár, ktorý ich vlastným menom podpisuje, je v dedičskom konaní poverený ako súdny komisár. Oprávnenosť tohto postupu uvedieme aj v časti, v ktorej sa budeme venovať úhrade

¹ K likvidácii dedičstva pozri aj: Tóth, P.: Likvidácia dedičstva podľa Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení 20. novembra 2006. In: ARS NOTARIA č. 4/2006, s. 16 a Breznošćáková, M.: Dlh v dedičskom konaní a predĺžené dedičstvo – IV. časť. In: ARS NOTARIA č. 4/2011, s. 4.

² Podľa § 175u ods. 1 OSP likvidáciu dedičstva súd vykoná speňažením všetkého poručiteľovho majetku. Súdny komisár je povinný postupovať s náležitou starostlivosťou tak, aby majetok speňažil za cenu, za ktorú sa rovnaký alebo porovnateľný majetok za obdobných podmienok zvyčajne predáva.

³ Porovnaj § 175u ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku: Likvidaci dědictví provede soud zpeněžením jednotlivých věcí, práv a jiných majetkových hodnot ze zůstavitelova majetku podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku, ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu 34a) nebo v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu 34c) anebo prodejem mimo dražbu. Likvidaci dědictví lze mimo dražbu provést také prodejem všeho nebo zbyvajcího zůstavitelova majetku jedinou smlouvou. 34a) Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů. 34c) § 76 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

⁴ Podľa § 175u ods. 2 OSP pri speňažovaní majetku súdny komisár koná za účastníkov konania vo vlastnom mene. O každom speňažovaní majetku súdny komisár informuje účastníkov konania a prihlíada na ich výhodnejšie návrhy na speňažovanie majetku.

nákladov dobrovoľnej dražby. Oproti tomu sú po nariadení likvidácie úkony účastníkov značne obmedzené. Zákon im exaktne umožňuje iba podávať návrhy na výhodnejšie speňaženie majetku. Dedičom však vyplýva aj povinnosť odovzdať predmet speňaženého dedičstva novému vlastníkovi, ak ho majú v držbe. Ak speňaženie prebehlo dobrovoľnou dražbou, notár môže za dedičov podpísať zápisnicu o odovzdaní tohto predmetu vydražiteľovi práve na základe § 175u ods. 2 OSP. O priebehu speňaženia notár informuje účastníkov konania. Pri likvidácii sú účastníkmi nielen dedičia, ale v zmysle § 175b OSP aj veritelia, ktorí si prihlásili svoje pohľadávky. Formu podania informácie zákon neustanovuje, sme však toho názoru, že vzhľadom na dôležitosť tohto inštitútu je vhodná písomná alebo ústna forma do zápisnice. Ak to z časového hľadiska nie je možné, notár môže zvoliť aj formu telefonickú alebo elektronickú komunikáciu, o ktorej urobí do spisu záznam.

Vhodnosť speňažovania majetku formou dražby podľa ZoDD

Dražba vykonaná podľa ZoDD (ďalej aj dražba), ktorou dôjde k speňaženiu predĺženého dedičstva, má mnoho nesporných výhod.⁵ Tou najzákladnejšou je transparentnosť, keďže ide o verejné konanie, pri ktorom vlastnícke právo k predmetu dražby prechádza na tú osobu, ktorá

dá najvyššiu ponuku (ak najvyššiu ponuku dá viac účastníkov, rozhodne o udelení príklepu, a tým aj o prechode vlastníckeho práva, licitátor žrebom). Dražiť možno nielen jednotlivé veci, práva alebo iné majetkové hodnoty, ale aj súbor vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt. Ak je to teda účelné, dražiť možno predĺžené dedičstvo aj ako celok. Notár môže zvoliť za podmienok ZoDD spoločnú dražbu viacerých hnutelných vecí. Dražiť možno aj iné majetkové hodnoty, akými sú pohľadávky, prevoditeľné práva duševného vlastníctva alebo majetkové práva. Isté špecifikum tvorí podnik poručiteľa.⁶ Ak sa notár nerozhodne samostatne speňažovať jednotlivé majetkové hodnoty tvoriace podnik, odporúčame ho likvidovať výlučne dražbou prostredníctvom profesionálneho dražobníka. Azda až na výnimku správy majetku notári zväčša so speňažovaním majetku nemajú veľké skúsenosti. Výhodou dobrovoľnej dražby je, že ju vykonáva dražobník, čiže osoba, ktorá na túto činnosť získala koncesovanú živnosť, spĺňa zákonom stanovené podmienky vzdelania a praxe a má poistenie zodpovednosti za škodu, ktorá by mohla vzniknúť v súvislosti s jej činnosťou dražobníka vo výške minimálneho plnenia najmenej 829 847,97 eur, čiže má predpoklady na odborný a zodpovedný výkon činnosti. V neposlednom rade je výhodou aj pomerne podrobná úprava dobrovoľnej dražby v ZoDD.

⁵ K dobrovoľným dražbám pozri aj: Valová, K.: Činnosť notára pri dobrovoľných dražbách, In: ARS NOTARIA č. 4/2004, str. 13.

⁶ Podľa § 5 Obchodného zákonníka podnikom sa na účely tohto zákona rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.

Nevýhodou tohto postupu môže byť väčšia časová náročnosť, keďže je nutné dodržať zákonom stanovené postupy, a lehoty a finančná náročnosť dražby, ktorá sa ale dá predvídať a do veľkej miery môže závisieť od úspechu dražby a ceny dosiahnutej vydražením. Samotné obmedzenie obsahuje aj ZoDD, keď v § 3 ustanovuje, čo nie je možné dražiť podľa tohto zákona. Dražiť nie je možné napríklad cenné papiere, nehnuteľné veci, ktorých vlastníctvo je obmedzené predkupným právom zapísaným v katastri nehnuteľností, a hnutelné veci, ktorých vlastníctvo je obmedzené predkupným právom zapísaným v listinách osvedčujúcich vlastníctvo a nevyhnutných na nakladanie s vecou. Dražiť nemožno ani spoluvlastnícky podiel k veci, predmety, ktoré sú zafixované zákonným predkupným právom podľa zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu (kultúrne pamiatky, na ktoré má štát predkupné právo). Dražiť nie je možné ani obchodný podiel vo verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným, avšak nie titulom obmedzenia v ZoDD, ale zákonnou úpravou Obchodného zákonníka (ďalej len ObZ). ObZ u týchto obchodných spoločností pripúšťa po smrti spoločníka nadobudnutie obchodného podielu dedičom za predpokladu, že to spoločenská zmluva nevyklučuje (u verejnej obchodnej spoločnosti, ak to spoločenská zmluva pripúšťa) a dedič sa o účasť v spoločnosti prihlási. Likvidáciou dedičstva, ktoré tvorí aj obchodný podiel poručiteľa, možno dosiahnuť len vyplatenie vyrovnacieho podielu. O jeho vyplatenie môže spoločnosť žiadať súdny komisár.⁷ Vyrovnací podiel tvorí výťažok speňaženia majetku poručiteľa. Vyrovnací podiel môže byť aj predmetom dražby alebo iného speňaženia ako pohľadávka. Tento postup je vhodné zvoliť, ak by vyplatenie alebo vymáhanie vyplatenia vyrovnacieho podielu bolo časovo zdĺhavé alebo inak náročné (napríklad z dôvodu potreby vymáhania vyrovnacieho podielu súdnou cestou). Notár však musí zvážiť, či takéto speňažovanie bude efektívne, teda či je predpoklad úspešnej dražby a či nie je vhodnejšie ustanoviť napríklad správcu dedičstva, ktorý by túto pohľadávku vymáhal. Podobne platí uvedený postup, ak bol poručiteľ členom družstva. Vyrovnací podiel sa určí pomerom splateného členského vkladu doterajšieho člena násobeného počtom ukončených rokov jeho členstva k súhrnu splatených členských vkladov všetkých členov násobených ukončenými rokmi ich členstva. Táto hod-

» **Notár si dražobníka vyberie zo zoznamu dražobníkov vedenom Ministerstvom spravodlivosti SR. V rámci hospodárnosti dražby je vhodné, aby mal dražobník sídlo alebo pobočku v blízkosti sídla notára alebo v mieste, kde sa nachádza prevažná časť speňažovaného majetku.**

nota však najmä pri bytových družstvách nebude adekvátne trhovej hodnote členských práv a povinností v tomto družstve. Zákonná úprava však, podľa nášho názoru, iný postup neumožňuje.

Úkony pred dražbou

Notár ako poverený súdny komisár je oprávnený navrhnúť dražbu za súd ako „iná osoba“ podľa § 7 ods. 1 ZoDD aj napriek tomu, že tento zákon neobsahuje priamy odkaz na OSP. Notár si dražobníka vyberie zo zoznamu dražobníkov vedeného Ministerstvom spravodlivosti SR.⁸ V rámci hospodárnosti dražby je vhodné, aby mal dražobník sídlo alebo pobočku v blízkosti sídla notára alebo v mieste, kde sa nachádza prevažná časť speňažovaného majetku.

Zmluva o vykonaní dražby

Na vykonanie dobrovoľnej dražby notár uzavrie s dražobníkom písomnú zmluvu o vykonaní dražby. Zmluva obsahuje náležitosti uvedené v § 16 ZoDD, ako aj vyhlásenie, že predmet dražby je možné dražiť. O tom, že zmluvu uzatvára v mene súdu, sme sa zmienili už v úvode. Zmluva by mala obsahovať identifikáciu súdu, ktorý notára v dedičskej veci poveril, ako aj identifikáciu notára, ktorý v mene súdu dražbu navrhuje. Je vhodné tiež uviesť, že bol poverený súdom v konkrétnom dedičskom konaní a identifikovať rozhodnutie, ktorým bola v tomto konaní nariadená likvidácia dedičstva. Zmluva musí okrem iného obsahovať aj najnižšie podanie, pri hnutelných veciach môže byť stanovené aj dohodou navrhovateľa

a dražobníka. Uvedené však odporúčame, len ak je možné jednoznačne určiť hodnotu predmetu dražby (napríklad pohľadávka) alebo ak vie dražobník zabezpečiť kvalifikované ohodnotenie predmetu dražby. V ostatných prípadoch, aj keď je to časovo a finančne náročnejšie, odporúčame ohodnotiť

predmet dražby znaleckým posudkom a túto podmienku v zmluve výslovne uviesť. Znaleckým posudkom musí byť obligatórne ohodnotená ako predmet dražby nehnuteľnosť, podnik, jeho časť alebo kultúrna pamiatka. Ak bola hodnota predmetu dražby určená znaleckým posudkom, najnižšie podanie nesmie byť nižšie ako polovica takto určenej hodnoty. Na to sa musí pamätať pri uzatváraní zmluvy o vykonaní dražby. Ohodnotenie predmetu dražby už zabezpečuje dražobník. Zmluvou je možné dohodnúť oprávnenie licitátora znížiť najnižšie podanie. Je to

⁷ Komplikovaná situácia nastane, ak bol poručiteľ jediným členom štatutárneho orgánu spoločnosti (prípadne štatutárny orgán nie je spôsobilý rozhodovať) a nový štatutárny orgán nie je menovaný (napríklad preto, lebo poručiteľ bol jediným alebo väčšinovým spoločníkom spoločnosti). Súdny komisár potom musí navrhnúť likvidáciu spoločnosti v zmysle § 68 ods. 6 písm. a) ObZ.

⁸ Zoznam dražobníkov je prístupný na internetovej stránke MSSR: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Registre/Zoznamy-vedene-MS-SR/Zoznam-drazobnikov.aspx>

vhodné najmä z hľadiska nákladov dražby, pretože cena predmetu dražby môže klesať v danom kole bez nutnosti vykonávať opakovanú dražbu. Opakovanú dražbu, ktorá prichádza do úvahy po tom, ako predmet dražby nie je v prvom kole vydražený, je možné realizovať, len ak je táto možnosť uvedená v zmluve, inak sa s dražobníkom musí uzatvoriť dodatok, prípadne nová zmluva. Zmluvou si tiež možno dohodnúť spoločnú dražbu, ktorou sa dá dosiahnuť hospodárne speňaženie hnutelných viacerých vecí menšej hodnoty.

Oznámenie o dražbe

Dražobník je povinný zabezpečiť oznámenie o konaní dražby, ktoré uverejní (zaregistruje) v registri dražieb, ktorým je Notársky centrálny register dražieb. Registráciu oznámenia o dražbe, podobne ako aj ďalšie notárske činnosti súvisiace s dražbou, môže vykonávať notár, ktorý dražbu navrhol bez toho, aby porušil ustanovenie § 37 Notárskeho poriadku (ďalej len NP). Hoci je súd, v mene ktorého notár koná, navrhovateľom dražby, všetky úkony súvisiace s dražbou vykonáva dražobník. Táto osoba je aj žiadateľom a účastníkom konania vo veciach notárskeho centrálného registra dražieb (registrácia oznámenia o dražbe, výsledku dražby, upustení, zmarení, neplatnosti dražby), ako aj vo veci osvedčovania priebehu dobrovoľnej dražby. Notárska úschova podľa § 32 ods. 2 ZoDD z povahy vecí neprichádza do úvahy. Pri registrácii v registri dražieb je potrebné dodržať lehoty uvedené v ZoDD.⁹ Rovnopis oznámenia o dražbe podpisuje okrem dražobníka aj notár za navrhovateľa dražby a jeho podpis musí byť úradne osvedčený. Osoba, ktorá je držiteľom predmetu dražby, je povinná umožniť obhliadku veci v súčinnosti s dražobníkom.

Priebeh dražby

Samotná dražba prebieha podľa ustanovení § 20 a nasl. ZoDD. O priebehu dražby sa spisuje zápisnica. Ak je predmetom dražby nehnuteľnosť, podnik alebo jeho časť, alebo ak najnižšie podanie hnutelných vecí, práv a iných majetkových hodnôt presiahne sumu 33 193, 92 eur, musí byť priebeh dražby osvedčený notárskou zápisnicou. Je však vhodné, aby bol notárskou zápisnicou osvedčený priebeh každej dražby, pretože sa tým vý-

znamne zvyšuje istota v právnych vzťahoch a predchádza sa prípadným sporom po dražbe. Priebeh dražby osvedčuje notár, ktorého o to dražobník požiada. Žiaden právny predpis nevyklučuje, aby ním bol aj notár poverený ako súdny komisár v predmetnej dedičskej veci. Notár, ktorý má priebeh dražby osvedčovať, sa zapisuje do oznámenia o konaní dražby. Ak z dôvodu akejkoľvek prekážky tento notár dražbu nemôže osvedčiť, dražobník musí o tento úkon požiadať iného notára a túto skutočnosť uverejniť v oznámení o konaní dražby formou dodatku.

»» **Priebeh dražby osvedčuje notár, ktorého o to dražobník požiada. Žiaden právny predpis nevyklučuje, aby ním bol aj notár poverený ako súdny komisár v predmetnej dedičskej veci. Notár, ktorý má priebeh dražby osvedčovať, sa zapisuje do oznámenia o konaní dražby. Ak z dôvodu akejkoľvek prekážky tento notár dražbu nemôže osvedčiť, dražobník musí o tento úkon požiadať iného notára a túto skutočnosť uverejniť v oznámení o konaní dražby formou dodatku.**

„Avšak ak nastane táto prekážka tesne pred dražbou, nestihne už dražobník spravidla túto zmenu zaregistrovať do začatia dražby. Preto sa odporúča, aby notári chodili na osvedčovanie dražieb s mobilnou kanceláriou, prostredníctvom ktorej by nový notár vedel priamo pred konaním dražby zaregistrovať aj zmenu v oznámení o dražbe, týkajúcu sa novej osoby notára.“¹⁰ O osvedčení priebehu dražby sa spisuje notárska zápisnica podľa § 64 Notárskeho poriadku. Zápisnicu podpisuje okrem notára aj dražobník, licitátor a v prípade úspešnej dražby aj vydražiteľ alebo osoba oprávnená konať za neho. Mobilná kancelária má nesporné výhody aj pri registrácii notárskej zápisnice a pri následnom

vydaní osvedčeného odpisu notárskej zápisnice účastníkom (najmä vydražiteľovi) na mieste samom. Zápisnicu o priebehu dražby dražobník doručuje aj navrhovateľovi dražby okrem prípadu, ak by priebeh dražby osvedčoval notár, ktorý je v danej veci poverený ako súdny komisár. ZoDD nevyklučuje navrhovateľa dražby alebo osobu oprávnenú konať za neho z účasti na dražbe. Podľa nášho názoru však notár, ktorý je v tejto veci poverený ako súdny komisár, by sa na dražbe z etických dôvodov nemal zúčastniť ako účastník dražby.

Úkony po skončení dražby

Po udelení príklepu a zaplatení ceny dosiahnutej vydražením prechádza vlastnícke právo k predmetu dražby na vydražiteľa ku dňu konania dražby. Naš právny poriadok však nepozná inštitút tzv. ležiacej pozostalosti (*hereditas iacens*), teda dedičstvo, ktoré po smrti pôvodného vlastníka až do rozhodnutia o novom vlastníkovi nepatrí nikomu. Z uvedeného vyplýva, že vlastníkom dedičstva, ktoré sa speňažilo dobrovoľnou dražbou, je od smrti po-

⁹ V § 17 ods. 2 a 3, § 18 ods. 2, § 21 ods. 1 a 7, § 22 ods. 4 a § 24 ods. 9 ZoDD sa upravuje, aké oznámenia a v akých lehotách sa zverejňujú v Notárskom centrálnom registri dražieb.

¹⁰ Valová, K. a kol.: Zákon o dobrovoľných dražbách. Komentár. 1. vydanie. Praha, C. H. Beck 2010, s. 153 – 154.1

ručiteľa po udelenie príklepu dedič alebo dedičia v pomere, v akom bolo preukázané ich dedičské právo.¹¹ Ako vlastníkom sa im doručujú aj všetky listiny podľa ZoDD (napríklad oznámenie o dražbe, zápisnica o priebehu dražby). Tu je však na mieste zákonné splnomocnenie notára podľa § 175v ods. 2 OSP, vďaka ktorému postačí, ak sa tieto listiny doručujú notárovi a ten len informuje účastníkov o priebehu speňaženia.

Práva tretích osôb k predmetu dražby

Nový vlastníkom nadobúda predmet dedičstva zafaržený vecnými bremenami alebo právami zabezpečujúcimi pohľadávky tretích osôb (záložnými právami alebo právami zo zmlúv o obmedzení prevodu). Záložné práva u hnuiteľných vecí sa zisťujú z listín osvedčujúcich vlastníctvo a nevyhnutných na nakladanie s vecou, u nehnuteľných vecí sú vecné bremená a záložné práva zapísané v katastri nehnuteľností. Vecné bremená, záložné práva ani prípadné nájomné zmluvy prechodom vlastníckeho práva k predmetu dražby nezaniškajú. To môže byť v istom zmysle aj výhoda, napríklad ak je nájomná zmluva výhodnejšia, ako by ju bolo možné uzavrieť v čase konania dražby, alebo ak vlastníkovi veci patrí za vecné bremeno primeraná odplata. Tieto skutočnosti by mali byť zohľadnené v cene predmetu dražby.

Ako už bolo spomenuté, záložné práva samotnou dražbou nezaniškajú, zaniškajú však zánikom zabezpečovanej pohľadávky. Poručiteľovým veriteľom pohľadávka zanikne úplne alebo čiastočne uhradením z výťažku speňaženia alebo skončením likvidácie, aj keď pohľadávka veriteľa nebola uspokojená.¹² O výmaz záložných práv by mali požiadať záložní veritelia bez zbytočného odkladu

po uspokojení svojich pohľadávok alebo po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa likvidácia skončí. O výmaz môže požiadať aj záložca, v tomto prípade vydražiteľ, zánik záložného práva preukáže uvedeným uznesením.

Iná situácia nastane, ak poručiteľ bol záložcom, ale nie záložným dlžníkom, a teda pohľadávka, ktorá je zabez-

pečená záložným právom na predmete dražby, nebude predmetom úhrady, ani nezaniškne podľa § 175v ods. 4 OSP. Toto záložné právo bude zafažovať predmet dražby aj po skončení likvidácie, o čom má dražobník upovedomiť účastníkov dražby. Ak bol poručiteľ ako vlastníkom záložným veriteľom zmluvne obmedzený nakladať s nehnuteľnosťou, toto obmedzenie nie je právom k cudzej veci a nijakým spôsobom nezafažuje nového vlastníka veci.¹³

Náklady dražby

Cenu dosiahnutú vydražením vydražiteľ uhradza dražobníkovi, hoci ZoDD nevyklučuje, aby ju uhradza aj priamo navrhovateľovi dražby. Tento postup však nie je obvyklý, pretože vydražiteľovi sa do tejto ceny započítava aj dražobná zábezpeka, ktorú skladá dražobníkovi pred začatím dražby.

Dražobník je následne povinný celý výťažok dražby poukázať na účet navrhovateľa dražby, ktorým je súd príslušný na predmetné konanie o dedičstve. Zároveň súdu vyúčtuje aj zmluvnú odmenu a všetky náklady spojené s dražbou. Súdu ich po preskúmaní odôvodnenosti výšky odmeny a účelnosti vynaložených nákladov spojených s dražbou prizná dražobníkovi. Tak sa dá dosiahnuť možnosť preskúmania týchto výdavkov súdom a prípadne ich neschválenie v požadovanej výške. Aby sa predišlo budúcim komplikáciám, je vhodné, aby zmluva o vy-

konaní dražby obsahovala okrem primeranej odmeny dražobníka alebo spôsobu jej určenia aj výpočet predpokladaných nákladov dražby. Hoci sa tieto náklady nedajú vopred presne vyčíslit, skúsený dražobník vie predpokladať, ktoré úkony musí realizovať v priebehu

dražobného konania a aká by mala byť ich maximálna výška alebo akým spôsobom sa tieto úkony spolplatňujú. Medzi náklady dražby účelne vynaložené dražobníkom patrí napríklad materiálne a organizačné zabezpečenie prípravy a priebehu dražby, odmena znalca za vyhotovenie znaleckého posudku, odmena a náhrada hoto-

» Notár má dosah na hospodárny a efektívny priebeh dražby najmä uzavretím jednoznačnej zmluvy o vykonaní dražby, s prípadnou možnosťou schvaľovať jednotlivé úkony dražobníka nad rámec predpokladaných výdavkov.

¹¹ Rozhodnutie NSČR R 24/2002: Zanechal-li zústaviteľ více dědiců, jsou až do vypořádání pravomocným usnesením soudu považováni za vlastníky celého majetku patřícího do dědictví. Z právních úkonů týkajících se věci nebo majetkových práv patřících do dědictví jsou oprávněni a povinni vůči jiným osobám společně a nerozdílně, přičemž jejich dědičný podíl vyjadřuje míru, jakou se na těchto právech a povinnostech navzájem podílejí; v řízení, v němž o tato práva nebo povinnosti jde, mají postavení tzv. nerozlučných společníků. [§ 91 odst. 2 o. s. ř.] [pozn. autorov: § 91 ods. 2 OSP].

¹² Podľa § 175v OSP:

- 1) Súd vykoná rozvrh výťažku speňaženia majetku poručiteľa (ďalej len výťažok) medzi veriteľov.
- 2) Z výťažku uhradí súd postupne pohľadávky podľa týchto skupín:
 - a) náklady poručiteľovej choroby a primerané náklady jeho pohrebu, trovy konania a splatné výživné,
 - b) dlžné dane a poplatky,
 - c) ostatné pohľadávky.

3) Ak úhrn pohľadávok prevyšuje v prvej skupine výťažok, uhradí sa tieto pohľadávky pomerne. Obdobne sa postupuje v ďalších skupinách, pričom však v skupine c) sa uhradí pred ostatnými pohľadávkami pohľadávky zabezpečené obmedzením prevodu nehnuteľností alebo záložnými právami.

4) Právoplatným skončením likvidácie zaniknú proti dedičom neuspokojené pohľadávky veriteľov. Ak však vyjde najavo ďalší poručiteľov majetok, rozdelí ho súd veriteľom do výšky ich neuspokojených pohľadávok bez zreteľa na tento zánik. Ak zostane majetkový prebytok, prerokuje ho súd ako dedičstvo.

¹³ MS Praha 33 Ca 24/1995: Obmedzovanie do dispozíčného práva vlastníka nie je právom k cudzej veci, a nemá preto ani charakter vecného bremena.

vých výdavkov notára za registráciu oznámení v Notárskom centrálnom registri dražieb a za prípadnú účasť na dražbe a podobne. Notár má dosah na hospodárny a efektívny priebeh dražby najmä uzavretím jednoznačnej zmluvy o vykonaní dražby, s prípadnou možnosťou schvaľovať jednotlivé úkony dražobníka nad rámec predpokladaných výdavkov.

Iný, a podľa nášho názoru nesprávny výklad, že navrhovateľom dražby je notár, ktorý vystupuje vo vlastnom mene, by viedol k tomu, že by si dražobník voči notárovi ako navrhovateľovi dražby vyúčtoval svoju odmenu a náhradu hotových výdavkov a túto sumu by notár musel poukázať dražobníkovi z vlastných prostriedkov, ktoré by tvorili hotové výdavky, na ktorých náhradu má notár nárok v zmysle § 18 ods. 1 písm. a)

vyhl. č. 31/1993 Z. z. a následne si ich uplatní voči štátu, čiže súdu, ktorý ho v dedičskom konaní poveril. Notár by sa tak ale vystavoval riziku, že mu ich súd nepreplatí v plnej výške, ak by ich posúdil ako neúčelné alebo nehospodárne. Okrem toho by sa tieto náklady zvýšili o DPH vo výške 20 %, ktorú je povinný v zmysle vyhlášky povinný notár účtovať.

Odovzdanie predmetu dražby

Dražbou dochádza k originárnemu nadobudnutiu vlastníckeho práva, čiže nový vlastník neodvodzuje svoje postavenie od právneho predchodcu.¹⁴ Odovzdanie predmetu dražby zabezpečuje dražobník. Podkladom na odovzdanie je notárska zápisnica osvedčujúca priebeh dražby alebo potvrdenie o vydražení, ktorého súčasťou je zápisnica o priebehu dražby spísaná dražobníkom. Predmet speňaženého dedičstva môže byť v držbe dedičov, tretej osoby, správcu, ak bol ustanovený, alebo v úschove súdu alebo uschovateľa, ak bolo dedičstvo zabezpečené neodkladným opatrením.¹⁵ O odovzdaní predmetu dražby spisuje dražobník zápisnicu. Speňaženie treba chápať v širšom kontexte, teda je ním aj odovzdanie predmetu speňaženia. Notár tu vystupuje v zmysle § 175u ods. 2 OSP v mene vlastníka a v súčinnosti s držiteľmi týchto predmetov. Zápisnicu o odovzdaní podpisuje notár, je však vhodné, aby ju podpísal aj predchádzajúci vlastník (dedič) a držiteľ, ktorý tento predmet reálne odovzdá. Dražobník zabezpečuje zaevidovanie vlastníckeho práva v prospech vydražiteľa v príslušnom registri. Pri hnutelných majetkových hodnotách ním môže byť napríklad register evidencie motorových vozidiel, register práv duševného vlastníctva a podobne. Pri nehnu-

teľnostiach zašle odpis notárskej zápisnice o priebehu dražby spolu s potvrdením o zaplatení ceny dosiahnutej vydražením príslušnej správe katastra, ktorá jeho vlastnícke právo zapíše záznamom.

Výťažok dražby

Výťažok z dražieb alebo z iných foriem speňaženia poručeného majetku sa poukazuje na účet súdu, ktorý notára poveril úkonmi v dedičskom konaní. Súd rozhoduje o rozvrhu výťažku v prospech jednotlivých veriteľov uznesením, pričom toto uznesenie je možné spojiť aj s vý-

komom o tom, že majetok, ktorý sa nepodarilo speňažiť, pripadá štátu s účinnosťou ku dňu smrti poručeného. Právoplatnosťou uznesenia sa konanie o dedičstve končí. Aj keď to z právnej úpravy

>> Zápisnicu o odovzdaní podpisuje notár, je však vhodné, aby ju podpísal aj predchádzajúci vlastník (dedič) a držiteľ, ktorý tento predmet reálne odovzdá.

priamo nevyplýva, nazdávame sa, že toto uznesenie ako rozhodnutie vo veci samej môže vydať len súd, a nie notár ako poverený súdny komisár. Pred vydaním uznesenia je vhodné na pojednávaní so všetkými účastníkmi konania (dedičmi aj veriteľmi) preskúmať prihlásené pohľadávky. Po nariadení likvidácie už o nárokoch veriteľov nemôže súd rozhodovať v samostatnom konaní. Pri rozvrhu výťažku postupuje súd (na návrh súdneho komisára, ktorý pripraví na rozhodnutie všetky podklady aj samotný text uznesenia) podľa § 175v OSP. Notár si má uplatniť svoju odmenu a náhradu hotových výdavkov za prerokovanie dedičstva pred vydaním uznesenia tak, aby boli súdu tieto náklady uhradené z výťažku speňaženia v zmysle § 175v ods. 2 písm. a), teda v prvej skupine pohľadávok. Táto skutočnosť sa uvedie aj vo výroku uznesenia.

Záver

Aj napriek tomu, že je likvidácia dedičstva zakotvená v našom právnom poriadku už niekoľko desaťročí, jej realizácia stále vyvoláva veľa otázok. Je to nie len nejasnou a nedostatočnou právnou úpravou, ale aj relatívnou zriedkavosťou tohto inštitútu v dedičskom konaní. O to zriedkavejšie je speňažovanie majetku prostredníctvom ZoDD, s ktorým má praktické skúsenosti pravdepodobne málo notárov. Veríme, že aj tento článok pomôže notárom pri realizácii likvidácie dedičstva formou dobrovoľnej dražby a pri riešení niektorých teoretických aj praktických problémov v tejto súvislosti.

JUDr. Ján Hamara ml.

notársky kandidát JUDr. Kataríny Valovej, PhD.,
notárky so sídlom v Bratislave

¹⁴ VS Praha 1 C do 31/1992: Vlastníctvo k veciam vydraženým pri predaji vo verejnej dražbe podľa zákona č. 427/1990 Zb. sa nadobúda nie zmluvou, ale na základe inej skutočnosti stanovenej zákonom. Touto skutočnosťou, ktorú stanovuje zákon č. 427/1990 Zb., je udelenie príklepu licitátora.

¹⁵ Podľa § 100 a § 101 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy sa niektoré predmety dedičstva ukládajú aj do úschovy súdneho komisára.